

**PROCEDURY REAGOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
w Zespole Szkół Nr 1 w OTWOCKU**

Spis treści	
I. Wykaz procedur	3
1. Udzielanie poszkodowanym pierwszej pomocy przedlekarskiej i przedmedycznej	3
2. Postępowanie w sytuacji wypadku na terenie szkoły i poza nim	4
3. Postępowanie w sytuacji wystąpienia u ucznia nagłych niepokojących, uciążliwych objawów w zachowaniu nieadekwatnych do sytuacji	5
4. Postępowanie w przypadku przeżyć traumatycznych	6
5. Postępowanie w sytuacji pozostawienia ucznia niepełnoletniego bez opieki w kraju przez jego rodziców (prawnych opiekunów) na skutek ich wyjazdu krajowego lub zagranicznego	6
6. Postępowanie w sytuacji zgłoszenia przez ucznia przemocy domowej	7
7. Postępowanie w sytuacji zachowania agresywnego i przemocowego ucznia	8
8. Postępowanie w sytuacji stosowania cyberprzemocy	9
9. Postępowanie w sytuacji naruszenia godności osobistej, w tym nietykalności cielesnej nauczyciela lub pracownika szkoły	11
10. Postępowanie w przypadku kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu karalnego przeciwko mieniu	11
11. Postępowanie w przypadku posiadania przez ucznia na terenie szkoły przedmiotów niedozwolonych, zagrażających zdrowiu i życiu innych osób (np. ostre narzędzia, straszaki broni palnej, kije baseballowe, gaz, petardy, pałki gumowe, kastety)	12
12. Postępowanie w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków, lub innych środków psychoaktywnych	12
13. Postępowanie w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń posiadający lub rozprowadzający środki odurzające	13
14. Postępowanie w przypadku posiadania przez ucznia lub/i spożywania na terenie szkoły lub poza nią wyrobów tytoniowych i e-papierosów	14
15. Postępowanie w przypadku uchylania się przez ucznia od obowiązku nauki (licznych spóźnień, nieobecności, wagarów oraz samowolnego opuszczenia zajęć lekcyjnych)	15
16. Postępowanie w przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego	16
17. Postępowanie w przypadku próby lub/i śmierci samobójczej	17
18. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)	19
19. Nieuzasadnione przebywanie osoby nieupoważnionej na terenie szkoły	19
20. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastników do obiektu	19
21. Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego	20
22. Po wybuchu bomby	20
23. Instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru	21
24. Rodzaje sygnałów alarmowych	21
II. Wykaz załączników	22

I. Wykaz procedur

1. O obowiązujących w szkole procedurach wychowawcy klas informują:

1) uczniów, podczas pierwszych lekcji wychowawczych;

2) rodziców, podczas pierwszego spotkania z rodzicami w każdym roku szkolnym.

2. Powyższe procedury są dostępne w gabinecie Dyrektora Szkoły, Wicedyrektorów Szkoły, w pokoju nauczycielskim szkoły, w gabinecie pedagogów szkolnych, w gabinecie społecznego inspektora pracy, w gabinecie pielęgniarki szkolnej, w bibliotece szkolnej oraz na stronie internetowej szkoły.

3. Każdorazowe wdrożenie procedury wymaga jej udokumentowania przez osoby interweniujące (protokół, dziennik elektroniczny, notatka służbowa).

1. Udzielanie poszkodowanym pierwszej pomocy przedlekarskiej i przedmedycznej

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela osobie poszkodowanej głównie pielęgniarka szkolna.

2. Pod nieobecność pielęgniarki szkolnej pomocy osobie poszkodowanej udziela pracownik szkoły.

3. Pierwsza pomoc przedmedyczna w przypadku osób nie posiadających kwalifikacji medycznych ogranicza się do wykonania opatrunku, ułożenia osoby poszkodowanej w odpowiedniej pozycji, wykonania masażu serca oraz ewentualnie sztucznego oddychania, niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia.

4. W sytuacji, gdy pomocy przedmedycznej udziela nauczyciel prowadzący w tym samym czasie zajęcia edukacyjne z grupą uczniów, ustala on dla tej grupy opiekuna.

6. O przypadku udzielania pierwszej pomocy należy bezzwłocznie poinformować Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.

7. Jeżeli osobą poszkodowaną jest uczeń, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły albo upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia oraz, w razie konieczności, pogotowie ratunkowe.

8. Po przybyciu do szkoły rodzice (opiekunowie prawni) lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za ucznia.

2. Postępowanie w sytuacji wypadku na terenie szkoły i poza nim

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:
  - a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy,
  - b) nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,
  - c) niezwłocznie powiadamia Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, społecznego inspektora pracy oraz pielęgniarkę szkolną,
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali lub innego pracownika szkoły.
3. O każdym wypadku Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) poszkodowanego ucznia.
4. Przy lekkich wypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, pielęgniarka szkolna lub nauczyciel powiadamiają rodzica o rodzaju udzielonej pomocy.
6. W każdym innym wypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) wzywa się pogotowie ratunkowe.
7. O każdym wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący, organ nadzorujący oraz prokuraturę.
8. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
10. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin.
11. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
12. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego. W skład zespołu wchodzi zakładowy społeczny inspektor pracy oraz wychowawca klasy. Przewodniczącym zespołu jest społeczny inspektor pracy. W pracach zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, organu nadzorującego.

3. Postępowanie w sytuacji wystąpienia u ucznia nagłych niepokojących, uciążliwych objawów w zachowaniu nieadekwatnych do sytuacji

1. Nawiązanie kontaktu z uczniem w celu pozyskania informacji o jego samopoczuciu i ewentualnej przyczynie wystąpienia niepokojących objawów. W razie potrzeby próba uciszenia, uspokojenia ucznia i przywołania go do porządku przez nauczyciela.
2. Jeżeli uczeń nie reaguje na upomnienia, zawiadamia się Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcę, pedagoga, pielęgniarkę szkolną.
5. Podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi oraz pozostałym dzieciom. Odizolowanie ucznia od rówieśników w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów.
6. Rozmowa osoby interweniującej z uczniem celem ustalenia przyczyny jego zachowania.
7. Telefoniczny kontakt z rodzicami (prawnymi opiekunami) ucznia, poinformowanie ich o zachowaniu dziecka, i w przypadku braku poprawy stanu zdrowia wezwanie pogotowia ratunkowego.
8. W przypadku wezwania pogotowia ratunkowego do szkoły należy dostosować się do zaleceń lekarza (ratownika medycznego), który diagnozował ucznia.
8. Przekazanie ucznia rodzicom (prawnym opiekunom) może nastąpić w przypadku, gdy:
  - 1) nie wzywano pogotowia ratunkowego i brak jest niepokojących objawów zdrowotnych u ucznia;
  - 2) wzywano pogotowie ratunkowe i przybyły lekarz (ratownik medyczny) nie zdecydował inaczej.
9. W sytuacji podjęcia przez lekarza pogotowia ratunkowego (ratownika medycznego) decyzji o przewiezieniu ucznia do szpitala i nieprzybycia w tym czasie do szkoły jego rodzica (prawnego opiekuna), nauczyciel lub inny pracownik szkoły towarzyszy uczniowi w celu sprawowania nad nim dalszej opieki do momentu przybycia do niego jego rodzica (prawnego opiekuna).
10. Dalsze działania podejmowane przez pracowników szkoły polegają na monitorowaniu sytuacji ucznia oraz byciu w stałym kontakcie osobistym lub/i telefonicznym z rodzicami (opiekunami prawnymi).

4. Postępowanie w przypadku przeżyć traumatycznych

1. W sytuacji, gdy uczeń utracił w wyniku śmierci osobę bliską lub w przypadku innych zdarzeń traumatycznych (m.in. choroba, wypadek, trudna sytuacja losowa), ucznia obejmuje się pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole.
2. W razie zaistnienia potrzeby udzielenia dodatkowej pomocy specjalistycznej, uczniowi lub/i jego rodzicom (prawnym opiekunom) pedagog przekazuje listę instytucji pomocowych.
3. Dalsze działania podejmowane przez pracowników szkoły polegają na monitorowaniu sytuacji ucznia oraz byciu w stałym kontakcie osobistym lub/i telefonicznym z rodzicami (opiekunami prawnymi).

5. Postępowanie w sytuacji pozostawienia ucznia niepełnoletniego bez opieki w kraju przez jego rodziców (prawnych opiekunów) na skutek ich wyjazdu krajowego lub zagranicznego

1. Obowiązkowe przekazanie do Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły przez rodziców (prawnych opiekunów) ucznia opuszczających miejsce zamieszkania informacji o osobie, która będzie sprawować opiekę nad ich dzieckiem – uczniem szkoły.
2. W przypadku dłuższej nieobecności informacja, o której mowa w pkt 1 powinna być przedstawiona w formie pisemnej i mieć charakter decyzji o ustanowieniu opiekuna prawnego, wydanej przez właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich.
3. W przypadku krótszych nieobecności rodziców (opiekunów prawnych) dopuszcza się, by ww. informacja była potwierdzona notarialnie.
4. Zobowiązanie wychowawcy klasy otrzymującego informację o nieobecności rodziców (prawnych opiekunów) ucznia do przekazywania jej Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły i pedagogowi na bieżąco.
5. W sytuacji, gdy szkoła pozyskuje informację, że uczeń pozostaje przez dłuższy czas bez opieki lub opieka ze strony rodziców (prawnych opiekunów) jest niewystarczająca Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą ucznia powiadamia policję, MOPS oraz kieruje wnioskiem do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, sądu rejonowego, wydział rodzinny i nieletnich, o podjęcie dla dobra dziecka odpowiednich kroków prawnych.

6. Postępowanie w sytuacji zgłoszenia przez ucznia przemocy domowej

1. W przypadku pozyskania informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie wobec dziecka następuje wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez nauczyciela, który uzyskał informację na ten temat bądź zostało mu to zgłoszone.
2. Wzór formularza „Niebieska Karta – A” jest określony w Załączniku nr 1 do procedury postępowania.
3. Czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica (opiekuna prawnego).
4. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka są rodzice (opiekunowie prawni), działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności najbliższej mu osoby pełnoletniej.
5. W przypadku, gdy takiej osoby nie ma, funkcję opiekunczą przejmuje pracownik pedagogiczny szkoły.
6. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie.
7. Podejmowanie interwencji nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą.
8. Rozmowę z uczniem, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.
9. Rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie która zgłosiła podejrzenie przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.
10. Karty tej nie przekazuje się osobie wobec której istnieją podejrzenia co do stosowania przemocy.
11. Wzór formularza „Niebieska Karta – B” jest określony w Załączniku nr 2 do procedury postępowania.
12. Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w Ustawie z dnia 16 lipca 2021 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.
13. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
14. Jeżeli w trakcie działań dokonywanych przez nauczyciela zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny jej stosowania, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym

do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

15. Wszystkie działania prowadzone w ramach procedury są dokumentowane.

16. Dalsze kroki w ramach procedury podejmowane są przez uprawnione do tego podmioty.

17. W ramach procedury „Niebieskie Karty” pracownik pedagogiczny szkoły:

1) udziela kompleksowych informacji o:

a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

b) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

3) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

4) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;

5) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

18. Sprawy nieujęte w niniejszej Procedurze regulują akty prawa wyższego rzędu.

7. Postępowanie w sytuacji zachowania agresywnego i przemocowego ucznia

1. Przerwanie przez nauczyciela interweniującego zachowania agresywnego lub przejawów przemocy u ucznia.

2. Odizolowanie agresywnego ucznia od rówieśników, w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów.

3. Poinformowanie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawców uczniów biorących udział w zdarzeniu i pedagoga szkolnego o zaistniałym fakcie.

4. Przeprowadzenie rozmowy z uczniami – zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia i wyciągnięcie wniosków.
  5. Wezwanie do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) uczniów uczestniczących w zdarzeniu.
  6. W razie wystąpienia u uczniów uczestniczących w zdarzeniu niepokojących objawów zdrowotnych – wezwanie pogotowia ratunkowego.
  7. Dostosowanie się do zaleceń lekarza (ratownika medycznego), który diagnozował ucznia/uczniów.
  8. Ustalenie sankcji w stosunku do ucznia/uczniów w oparciu o statut szkoły.
  9. Przekazanie rodzicom (prawnym opiekunom) informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia/uczniów konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.
  10. Wskazanie rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia/uczniów adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy w przypadku agresywnych zachowań dzieci i młodzieży.
  11. Jeśli uczeń w dalszym ciągu zachowuje się agresywnie w szkole, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia kieruje wniosek do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, sądu rejonowego.
-
8. Postępowanie w sytuacji stosowania cyberprzemocy
    1. Ujawnienie przez nauczyciela przypadku cyberprzemocy.
    2. Powiadomienie o cyberprzemocy Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawców i pedagoga szkolnego.
    3. Ustalenie okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposoby rozpowszechniania, ustalenie sprawy, świadków zdarzenia) i zabezpieczenie z pomocą nauczyciela informatyki dowodów cyberprzemocy.
    4. Analiza zdarzenia cyberprzemocy.
    5. Ustalenie ofiary cyberprzemocy i poinformowanie jej rodziców (prawnych opiekunów) o zdarzeniu.
    6. Jeśli sprawca jest nieznany:
      - 1) przerwanie aktu cyberprzemocy (zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału),
      - 2) powiadomienie policji o cyberprzemocy w celu podjęcia określonych czynności śledczych.
    7. Jeśli sprawcą jest uczeń szkoły:

1) przerwanie aktu cyberprzemocy (zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału),

2) poinformowanie rodziców (prawnych opiekunów) sprawcy cyberprzemocy o zdarzeniu,

3) powiadomienie policji o cyberprzemocy w celu podjęcia określonych czynności śledczych i/lub sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich,

4) Rozmowa z uczniem – sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,

- sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,

- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,

- sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,

- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,

- jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.

- udzielenie sprawcy cyberprzemocy – przy współpracy z jego rodzicami (prawnymi opiekunami) – wsparcia, porady i ewentualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Monitorowanie sytuacji ucznia. Praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii,

- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skorzystanie z pomocy innego specjalisty.

8. Działania wobec ofiary przemocy:

1) Udzielenie ofierze cyberprzemocy – przy współpracy z jej rodzicami (prawnymi opiekunami) – wsparcia, porady i ewentualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

2) Monitorowanie sytuacji ucznia – ofiary cyberprzemocy w celu sprawdzenia, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

3) Wskazanie rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia, który stał się ofiarą cyberprzemocy, adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy dzieciom i młodzieży w przypadku cyberprzemocy.

9. Postępowanie w sytuacji naruszenia godności osobistej, w tym nietykalności cielesnej nauczyciela lub pracownika szkoły

1. Powiadomienie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy, pedagoga, rodziców (opiekunów prawnych).
2. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły zapewnia nauczycielowi bezpieczeństwo, w razie potrzeby pomoc przedlekarską lub/i przedmedyczną, wzywa pogotowie, zawiadamia policję organ prowadzący oraz organ sprawujący nadzór pedagogiczny.
3. Wezwanie przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły rodziców (opiekunów prawnych) na rozmowę.
4. Oprócz wszczętych procedur prawnych, zastosowanie konsekwencji wynikających ze szkolnego systemu kar statutowych.
5. Zgodnie z Kodeksem Karnym nauczyciel ma prawo zgłosić sprawę do prokuratury.

10. Postępowanie w przypadku kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu karalnego przeciwko mieniu

1. Zgłoszenie pracownikowi szkoły przez poszkodowanego lub innych uczniów kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu przeciwko mieniu.
2. Poinformowanie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy ucznia poszkodowanego i sprawcy oraz pedagoga szkolnego o zdarzeniu.
3. Przeprowadzenie przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły w obecności wychowawcy/wychowawców oraz pedagoga szkolnego rozmowy z uczniami biorącymi udział w zdarzeniu w obecności nauczyciela interweniującego (ofiara, sprawca, świadkowie) w celu ustalenia okoliczności zajścia.
4. Odebranie uczniowi (sprawcy czynu) i zabezpieczenie przez nauczyciela interweniującego posiadanych przedmiotów pochodzących z kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu przeciwko mieniu i przekazanie ich Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły.
5. Poinformowanie policji przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły o zaistnieniu kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu przeciwko mieniu.
6. Zawiadomienie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia/uczniów o zaistniałej sytuacji.
7. Rozmowa Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły z rodzicami (prawnymi opiekunami) ucznia/uczniów.
8. Ustalenie sankcji w stosunku do ucznia sprawcy kradzieży, przywłaszczenia lub innego czynu przeciwko mieniu, w oparciu o Statut Szkoły.

9. Przekazanie rodzicom (prawnym opiekunom) informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

10. Jeżeli kradzieże, przywłaszczenia lub inne czyny przeciwko mieniu u danego ucznia powtarzają się, to w celu eliminacji jego zachowań niepożądanych ustala się indywidualny system pracy z uczniem (np. zajęcia z pedagogiem, podpisanie kontraktu przez ucznia, rodziców [prawnych opiekunów], wychowawcy i pedagoga w celu pracy nad zmianą zachowania ucznia, itp.).

11. W sytuacji, gdy Szkoła wyczerpała już wszystkie prawnie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące z uczniem, rozmowa z rodzicami lub prawnymi opiekunami, ostrzeżenie ucznia, kontrakt z wychowawcą klasy, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów i uczeń nadal dokonuje kradzieży, przywłaszczenia lub innych czynów przeciwko mieniu, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, sądu rejonowego.

11. Postępowanie w przypadku posiadania przez ucznia na terenie szkoły przedmiotów niedozwolonych, zagrażających zdrowiu i życiu innych osób (np. ostre narzędzia, straszaki broni palnej, kije baseballowe, gaz, petardy, pałki gumowe, kastety)

1. Osoba interweniująca nakłaniania ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu/informuje ucznia, że ma on obowiązek oddać przedmiot do depozytu.

2. Powiadamia Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcę klasy oraz pedagoga szkolnego.

3. Osoba interweniująca deponuje niebezpieczny przedmiot w gabinecie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.

4. Podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa innym uczniom. Odizolowanie ucznia od rówieśników, w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów.

5. Wezwanie rodziców (opiekunów prawnych) do szkoły i powiadomienie ich o konsekwencjach czynu.

6. Zawiadomienie policji – dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tej instytucji.

12. Postępowanie w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków, lub innych środków psychoaktywnych

1. Nauczyciel interweniujący powiadamia o swoich przypuszczeniach Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły i wychowawcę.

2. Nauczyciel odizolowuje ucznia od rówieśników w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów.

3. Nauczyciel interweniujący wspólnie z pielęgniarką szkolną udziela pierwszej pomocy przedmedycznej (przedlekarskiej), wzywa pogotowie.

4. Zawiadomienie o zaistniałym fakcie rodziców lub opiekunów prawnych.

5. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły zawiadamia Policję.

6. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły powiadamia właściwy sąd jeżeli incydent się powtarza, a deklarowana współpraca rodziców nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

13. Postępowanie w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń posiadający lub rozprowadzający środki odurzające

1. Odizolowanie ucznia od rówieśników, w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika Szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów.

2. Nauczyciel w obecności innej osoby zobowiązuje ucznia, aby przekazał mu posiadane środki odurzające oraz inne przedmioty budzące podejrzenie, co do ich związku z substancjami odurzającymi, a także okazał zawartość swojego plecaka szkolnego (torby szkolnej, itp.) oraz kieszeni (we własnej odzieży).

3. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia (rodzaj, ilość i pochodzenie środków odurzających, udział osób trzecich, sposób pozyskania, pośrednicy, itp.)

4. Zabezpieczenie przez nauczyciela interweniującego środków odurzających oraz ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z substancjami odurzającymi, będących w posiadaniu ucznia.

5. Powiadomienie o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcę ucznia, pedagoga szkolnego oraz rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.

6. Przekazanie Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły przez nauczyciela interweniującego zabezpieczonego środka odurzającego oraz ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z substancjami odurzającymi.

7. Powiadomienie policji przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.

8. Przekazanie policji przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły zabezpieczonych środków odurzających oraz ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z substancjami odurzającymi.

9. Ustalenie okoliczności zdarzenia (m.in. rozmowa ze świadkami zdarzenia) i sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut Szkoły.

10. Przekazanie rodzicom (prawnym opiekunom) informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

11. Wskazanie rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy w przypadku używania przez dzieci i młodzież środków odurzających.

12. W sytuacji, gdy szkoła wyczerpała już wszystkie prawnie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące z uczniem, rozmowa z rodzicami lub prawnymi opiekunami, ostrzeżenie ucznia, kontrakt z wychowawcą klasy, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów i uczeń w dalszym ciągu posiada i/lub rozprowadza środki odurzające na terenie szkoły, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, właściwego sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

14. Postępowanie w przypadku posiadania przez ucznia lub/i spożywania na terenie szkoły lub poza nią wyrobów tytoniowych i e-papierosów

1. Odizolowanie ucznia od rówieśników.

2. Nauczyciel w obecności innej osoby zobowiązuje ucznia, aby przekazał mu posiadane wyroby tytoniowe lub/i e-papierosy, a także okazał zawartość swojego plecaka szkolnego (torby szkolnej, itp.) oraz kieszeni (we własnej odzieży).

3. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia (rodzaj, ilość i pochodzenie wyrobów, udział osób trzecich, sposób pozyskania, pośrednicy, itp.).

4. Zabezpieczenie przez nauczyciela interweniującego wyrobów tytoniowych lub/i e-papierosów, będących w posiadaniu ucznia.

5. Powiadomienie o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcę ucznia, pedagoga szkolnego oraz rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.

6. Przekazanie Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły przez nauczyciela interweniującego zabezpieczonych wyrobów tytoniowych lub/i e-papierosów.

7. Powiadomienie policji lub Straży Miejskiej przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.

8. Przekazanie policji lub/i Straży Miejskiej przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły zabezpieczonych przedmiotów.

9. Ustalenie okoliczności zdarzenia (m.in. rozmowa ze świadkami zdarzenia) i sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut Szkoły.

10. Przekazanie rodzicom (prawnym opiekunom) informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

11. Wskazanie rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy w przypadku używania przez dzieci i młodzież środków odurzających.

12. W sytuacji, gdy szkoła wyczerpała już wszystkie prawnie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące z uczniem, rozmowa z rodzicami lub prawnymi opiekunami, ostrzeżenie ucznia, kontrakt z wychowawcą klasy, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów i uczeń w dalszym ciągu pali, posiada lub/i rozprawdza wyroby tytoniowe lub/i e-papierosy na terenie Szkoły lub poza nią, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, właściwego sądu rejonowego.

15. Postępowanie w przypadku uchylania się przez ucznia od obowiązku nauki (licznych spóźnień, nieobecności, wagarów oraz samowolnego opuszczenia zajęć lekcyjnych)

1. Indywidualne rozmowy wychowawcy z uczniem.
2. Kontakt z rodzicami (prawnymi opiekunami) w celu poinformowania ich o licznych spóźnieniach, nieobecnościach, wagarach, samowolnym opuszczeniu zajęć lekcyjnych przez ucznia oraz w celu ustalenia formy oraz terminów zgłaszania i usprawiedliwiania nieobecności przez rodziców (prawnych opiekunów) ucznia. W przypadku braku usprawiedliwienia nieobecności ucznia przez rodzica (opiekuna prawnego), wychowawca lub nauczyciel uczący odnotowuje nieobecność nieusprawiedliwioną.
3. Po niedotrzymaniu przez rodziców (opiekunów prawnych) wyżej wymienionych ustaleń wychowawca informuje Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, pedagoga oraz nauczycieli uczących o zaistniałych problemach wychowawczych i dotychczasowych działaniach. Kontaktuje się z rodzicami (prawnymi opiekunami) w celu uzgodnienia terminu spotkania w szkole, podczas którego zostanie ustalony sposób postępowania z uczniem.
4. W przypadku problemów w skontaktowaniu się z rodzicami (prawnymi opiekunami) szkoła wysyła do nich zawiadomienie listowne o terminie spotkania w szkole, w formie listu poleconego za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.
5. Przekazanie rodzicom (opiekunom prawnym) informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.
6. W przypadku dalszego nierealizowania przez ucznia obowiązku nauki skierowanie sprawy na drogę egzekucji administracyjnej.
7. W sytuacji, gdy szkoła wyczerpała już wszystkie prawnie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące z uczniem, rozmowa z rodzicami lub prawnymi opiekunami, ostrzeżenie ucznia, kontrakt z wychowawcą klasy, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów i uczeń nadal nie realizuje obowiązku szkolnego, Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły w porozumieniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

16. Postępowanie w przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego

a) postępowanie wobec sprawcy

1. Odizolowanie sprawcy od ofiary.
2. Niezwłocznie powiadomienie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy, pedagoga.
3. Ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków zdarzenia sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły).
4. Powiadomienie rodziców ucznia. Niezwłoczne powiadomienie policji, sądu rodzinnego lub prokuratora.
5. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.
6. Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno-pedagogiczną i monitorowanie jego sytuacji.

b) postępowanie wobec ofiary

1. Odizolowanie ofiary od sprawcy.
2. Udzielenie pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej, przedlekarskiej).
3. Powiadomienie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy, pedagoga.
4. Wezwanie pogotowia ratunkowego, powiadomienie policji oraz rodziców ucznia.
5. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.
6. Objęcie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną i monitorowanie jej sytuacji.

17. Postępowanie w przypadku próby lub/i śmierci samobójczej

a) próba samobójcza dokonana na terenie szkoły lub/i w trakcie zajęć dydaktycznych i o charakterze opiekuńczo-wychowawczym organizowanych przez szkołę

1. Udzielenie uczniowi pierwszej pomocy przedlekarskiej lub przedmedycznej. Odizolowanie go od rówieśników w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów. Podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym uczniom.
2. Niezwłoczne poinformowanie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego.
3. Wezwanie pogotowia ratunkowego, zawiadomienie rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, policji, prokuratury oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Dostosowanie się do zaleceń służb interwenujących.
5. Zebranie informacji na temat przyczyn i okoliczności zdarzenia. Współpraca ze służbami interwenującymi.
7. Monitorowanie sytuacji ucznia oraz zespołu klasowego, objęcie ich pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
8. W razie potrzeby pedagog szkolny przekazuje rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia/uczniów adresy specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

b) śmierć samobójcza na terenie szkoły lub/i w trakcie zajęć dydaktycznych i o charakterze opiekuńczo-wychowawczym organizowanych przez szkołę

1. Udzielenie uczniowi pierwszej pomocy przedlekarskiej lub przedmedycznej. Odizolowanie go od rówieśników w taki sposób, aby pozostawał on pod opieką nauczyciela lub innego pracownika szkoły w osobnym pomieszczeniu bez obecności innych uczniów. Podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym uczniom.
2. Niezwłoczne poinformowanie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego.
3. Wezwanie pogotowia ratunkowego, zawiadomienie rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, policji, prokuratury oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Dostosowanie się do zaleceń służb interwenujących.
5. Zebranie informacji na temat przyczyn i okoliczności zdarzenia. Współpraca ze służbami interwenującymi.
7. Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną zespołu klasowego i udzielenie wsparcia rodzicom (opiekunom prawnym) ucznia, który dokonał samobójstwa.

8. W razie potrzeby pedagog szkolny przekazuje rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia/uczniów adresy specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

c) próba samobójcza poza terenem szkoły i/lub w trakcie zajęć dydaktycznych i o charakterze opiekuńczo-wychowawczym organizowanych przez szkołę

1. Niezwłoczne poinformowanie o zaistniałym fakcie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego przez pracownika szkoły, który powziął taką informację.

2. Próba skontaktowania się z uczniem i jego rodzicami celem poinformowania ich lub pozyskania informacji o okolicznościach zdarzenia. Podejmowanie działań w kierunku zabezpieczenia ucznia (sprawdzenie stanu zdrowia ucznia przez rodziców (opiekunów prawnych)).

3. Zawiadomienie policji, prokuratury oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

4. Zebranie informacji na temat przyczyn i okoliczności zdarzenia. Współpraca ze służbami interwenującymi.

5. Monitorowanie sytuacji ucznia oraz zespołu klasowego, objęcie ich pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

6. W razie potrzeby pedagog szkolny przekazuje rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia/uczniów adresy specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

d) śmierć samobójcza poza terenem szkoły i/lub w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych i o charakterze opiekuńczo-wychowawczym

1. Niezwłoczne poinformowanie o zaistniałym fakcie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego przez pracownika szkoły, który powziął taką informację.

2. Skontaktowanie się z rodzicami ucznia celem pozyskania informacji o okolicznościach zdarzenia.

3. Zawiadomienie policji, prokuratury oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Dostosowanie się do zaleceń służb interwenujących.

4. Zebranie informacji na temat przyczyn i okoliczności zdarzenia. Współpraca ze służbami interwenującymi.

5. Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną zespołu klasowego i udzielenie wsparcia rodzicom (opiekunom prawnym) ucznia, który dokonał samobójstwa.

6. W razie potrzeby pedagog szkolny przekazuje rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia/uczniów adresy specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

18. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Omówienie form postępowania wobec uczniów szkoły z członkami Rady Pedagogicznej w zaistniałej sytuacji.
2. Zapewnienie uczniom możliwości uczestniczenia w ceremonii pogrzebowej.
3. Monitorowanie sytuacji zespołu klasowego, udzielenie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, uwzględniającej elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach. Udzielenie pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
4. W razie potrzeby pedagog szkolny przekazuje rodzicom (prawnym opiekunom) uczniów adresy specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

19. Nieuzasadnione przebywanie osoby nieupoważnionej na terenie szkoły

1. Poproszenie osoby przebywającej w sposób nieuzasadniony na terenie szkoły o jej opuszczenie.
2. W przypadku odmowy opuszczenia terenu Szkoły powiadomienie Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
3. Przekazanie osobie nieuprawnionej, która znajduje się na terenie szkoły, informacji, że w razie nieopuszczenia go zostanie wezwana policja.
4. Wezwanie, jeśli wcześniejsze próby nie przyniosły skutku.

20. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastników do obiektu

1. Próba skontaktowania się z policją.
2. Podjęcie działań mających na celu ochronę uczniów przed atakiem (zabarykadowanie się w zamkniętej klasie, ukrycie się w najdalszym miejscu, wyłączenie telefonów komórkowych, przyjęcie bezpiecznej pozycji na podłodze).
3. Uspokojenie uczniów – zapanowanie w miarę możliwości nad własnymi emocjami. Niepodejmowanie działań mogących spowodować eskalację zachowań agresywnych napastników.
4. W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikiem wykonywanie ściśle jego poleceń.

5. W miarę możliwości udzielanie pomocy osobom najbardziej poszkodowanym.
6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia, nie pozwolenie uczniom na wychodzenie z pomieszczenia oraz wyglądanie przez drzwi i okna.
7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonywanie poleceń grupy antyterrorystycznej.
8. Współpraca ze służbami interweniującymi.

21. Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego

1. Osoba, która przyjęła zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, zgłasza ten fakt Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły. W przypadku znalezienia podejrzanego przedmiotu o niewiadomym pochodzeniu – zabezpieczenie w miarę możliwości rejonu zagrożenia.
2. Dyrektor lub Wicedyrektor powiadamia odpowiednie służby. Do czasu ich przybycia przeprowadza ewakuację budynku. Nauczyciele, dbając o bezpieczeństwo uczniów, niezwłocznie udają się z nimi do wyjścia (w oparciu o plany ewakuacji znajdujące się na każdym piętrze) i w miejsce zbiórki wskazane przez Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
3. Po przybyciu na miejsce odpowiednich służb przejmują one dalsze kierowanie akcją.
4. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły powiadamia rodziców o zdarzeniu. Organizuje i udziela pomocy służbom ratowniczym i policji w przypadku ich działań. Podejmuje decyzje o dalszej organizacji pracy szkoły w danym dniu. Organizuje interwencję grupową dla uczniów i nauczycieli.

22. Po wybuchu bomby

1. Ocena sytuacji pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnienie się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Poinformowanie odpowiednich służb.
3. Udzielenie pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. Po przybyciu na miejsce odpowiednich służb przejmują one dalsze kierowanie akcją.

23. Instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru

a) w przypadku powstania pożaru w zajmowanej sali lekcyjnej, pracowni (pomieszczeniu) należy:

1. Opuścić salę zamykając dokładnie drzwi (zostawiając klucz w zamku ze strony zewnętrznej).
2. Poinformować o pożarze użytkowników sąsiadujących pomieszczeń.
3. Skierować się szybkim krokiem, zgodnie z podanym planem do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego.
4. Opuścić budynek szkoły i udać się do wyznaczonego punktu zbiórki (boisko szkolne).
5. Poinformować o pożarze osoby pracujące w sekretariacie oraz zgłosić ten fakt Dyrektorowi lub Wicedyrektorowi Szkoły.

b) w przypadku otrzymania informacji i o pożarze w innym pomieszczeniu należy:

1. Opuścić pomieszczenie zamykając dokładnie okna i drzwi.
2. Skierować się szybkim krokiem, zgodnie z podanym planem do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego.
3. Opuścić budynek szkoły.
4. Udać się w wyznaczone miejsce zbiórki.

c) w przypadku, gdy opuszczenie pomieszczenia jest niemożliwe (zadymienie i temperatura na korytarzu) należy:

1. Zamknąć dokładnie drzwi oraz uszczelnić je dodatkowo, jeżeli jest to konieczne oraz możliwe.
2. Ewakuować się przez okno lub oczekiwać na przybycie jednostek ratowniczych.

24. Rodzaje sygnałów alarmowych.

a) alarm o pożarze

1. Ogłoszenie alarmu przy użyciu dzwonka, sygnał ciągły trwający 25 s. z przerwami 5 s. nadawany przez ok. 90 s.
2. Dzwonek trzykrotny długi.

3. Odwołanie alarmu przy użyciu dzwonka sygnał ciągły trwający ok, 60s.

b) alarm o innym zagrożeniu

1. Ogłoszenie alarmu przy użyciu dzwonka, sygnał ciągły trwający 5 s. nadawany przez ok. 90 s.

2. Dzwonki krótkie przerywane.

3. Odwołanie alarmu przy użyciu dzwonka sygnał ciągły trwający ok, 60s.

c) alarm próbny

1. Ogłoszenie alarmu przy użyciu dzwonka, sygnał ciągły trwający 15 s. Z przerwami ok. 7 s. nadawany przez ok. 90 s.

2. Dzwonek czterokrotny długi.

3. Odwołanie alarmu przy użyciu dzwonka sygnał ciągły trwający ok, 60s.

II. Wykaz załączników

1. Załącznik nr 1 „Niebieska Karta” A
2. Załącznik nr 2 „Niebieska Karta” B

DYREKTOR
Robert Pielak
mgr Robert Pielak

NIEBIESKA KARTA – A¹⁾

.....
(pieczęć podmiotu, o którym mowa
w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.
o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
wypełniającego formularz „Niebieska Karta – A”)

.....
(miejscowość, data)

I. DANE OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Imię i nazwisko: .....

2. Imiona rodziców: .....

3. Miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

numer telefonu: .....

4. Aktualny adres pobytu:

kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

numer telefonu: .....

II. INFORMACJA DOTYCZĄCA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zgłaszający:

osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

.....

.....

.....

2. Zgłaszający:

inna osoba (np. rodzic, opiekun prawny, opiekun faktyczny, osoba najbliższa, świadek):

.....

.....

.....

1) imię i nazwisko: .....

2) miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

numer telefonu: .....

III. DANE OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE

1. Imię i nazwisko: .....

2. Miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

numer telefonu: .....

3. Stosunek pokrewieństwa z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

.....

¹⁾ Części I–XV, XVII i XIX–XXI wypełniają przedstawiciele wszystkich pomiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
Część XVI dodatkowo wypełnia przedstawiciel Policji.
Część XVIII dodatkowo wypełnia przedstawiciel ochrony zdrowia.

IV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

Formy przemocy w rodzinie	Wobec dorosłych			Wobec dzieci		
	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
Stosowała przemoc fizyczną, w tym:						
popychanie						
uderzanie						
wykręcanie rąk						
duszenie						
kopanie						
spoliczkowanie						
inne (podać jakie)						
Uszkodzenia ciała, w tym:						
zasinienia						
zadrapania						
krwawienia						
oparzenia						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc psychiczną, w tym:						
izolację						
wyzwiska						
ośmieszanie						
groźby						
kontrolowanie						
ograniczanie kontaktów						
krytykowanie						
poniżanie						
demoralizację						
ciągle niepokojenie						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc seksualną, w tym:						
zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych						
Inny rodzaj zachowań, w tym:						
niszczenie/uszkodzenie mienia						
zabór/przywłaszczenie mienia						
groźba karalna/znieważenie						
zmuszanie do picia alkoholu						
zmuszanie do zażywania środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz niezleconych przez lekarza leków						
inne działające na szkodę najbliższych (podać jakie)						

* Na przykład: żony, męża, partnera, partnerki, matki, ojca, córki, syna.

V. OD JAK DAWNA TE ZACHOWANIA MAJĄ MIEJSCE

.....

.....

.....

.....

VI. ZACHOWANIE

Zachowanie się osoby	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie		Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	
	TAK	NIE	TAK	NIE
trudność nawiązania kontaktu				
spokojny/-na				
płaczący/-wa				
zastraszony/-na				
unikający rozmów				
agresywny/-na				
stawia opór Policji				

VII. OPIS MIEJSCA ZDARZENIA

(np. szkody, zniszczone sprzęty, nieporządek, rozbite szkło, uszkodzone drzwi, brud, ślady krwi, ślady spożywania alkoholu, wyczuwalna woń alkoholu, inne)

.....

.....

VIII. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Świadek I

1. Imię i nazwisko: .....

2. Miejsce zamieszkania:

    kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

    ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

    numer telefonu: .....

Świadek II

1. Imię i nazwisko: .....

2. Miejsce zamieszkania:

    kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

    ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

    numer telefonu: .....

Świadek III

1. Imię i nazwisko: .....

2. Miejsce zamieszkania:

    kod pocztowy: ..... miejscowość: ..... województwo: .....

    ulica: ..... numer domu: ..... numer mieszkania: .....

    numer telefonu: .....

IX. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA JUŻ KIEDYKOLWIEK KARANA ZA PRZESTĘPSTWO Z UŻYCIEM PRZEMOCY LUB GROŹBY JEJ UŻYCIA:

TAK NIE NIE USTALONO

X. CZY W STOSUNKU DO OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, SĄD ZASTOSOWAŁ DOZÓR KURATORA SĄDOWEGO:

TAK NIE NIE USTALONO

XI. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ALKOHOLU:

TAK NIE NIE USTALONO

XII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB LEKÓW:

TAK NIE NIE USTALONO

XIII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA LECZONA PSYCHIATRYCZNIE:

TAK NIE NIE USTALONO

XIV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, POSIADA BROŃ:

TAK NIE NIE USTALONO

XV. CZY W ZWIĄZKU ZE STOSOWANIEM PRZEMOCY W RODZINIE BYŁY PODEJMOWANE NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

powiadamanie i interwencje Policji

powiadomienie prokuratury

zatrzymanie

dozór Policji

wydanie zakazu kontaktowania się z określonymi osobami

wydanie zakazu zbliżania się do określonych osób

wydanie postanowienia o obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym

tymczasowe aresztowanie

wszczęcie postępowania karnego lub innego postępowania sądowego (jakiego? np. rozwodowego, rodzinnego) .....

poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego

odebranie dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu (w stosunku do kogo?)

.....

leczenie innych uzależnień (jakich, w stosunku do kogo?)

.....

zobowiązanie do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (nałożone przez kogo?) .....

udzielono pomocy medycznej

inne działania (jakie?) .....

.....

.....

XVI. DZIAŁANIA PODJĘTE PRZEZ POLICJĘ

Działania podjęte przez Policję	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie		Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	
	TAK	NIE	TAK	NIE
pouczenie				
środki przymusu bezpośredniego (jakie?)				
badanie na zawartość alkoholu w organizmie	..... (wynik)		..... (wynik)	
izba wytrzeźwień				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych/do wytrzeźwienia				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych				
policyjna izba dziecka				

XVII. DANE DOTYCZĄCE RODZINY

Inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie:

Lp.	Imię i nazwisko	Stosunek pokrewieństwa	Wiek	Czym się zajmuje*
1				
2				
3				
4				

* Zawód, miejsce pracy, w przypadku dzieci – szkoła/klasa.

XVIII. INFORMACJE DOTYCZĄCE STANU ZDROWIA OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Stan psychiczny:

☐ pobudzony/-na	☐ ospały/-ta/apatyczny/-na	☐ płacziwy/-wa
☐ agresywny/-na	☐ lękliwy/-wa	☐ inny/-na (jaki/-ka?)
- .....

2. Porozumiewanie się:

☐ chętnie nawiązuje kontakt	☐ trudno nawiązuje kontakt
☐ małomówny/-na	☐ jąka się
☐ krzyczy	☐ wypowiada się nielogicznie
☐ odmawia odpowiedzi na zadawane pytania	
☐ porozumiewa się niewerbalnie (np. językiem migowym, gestami, piktogramami itp.)	
- .....
- .....

Reakcja na osobę towarzyszącą (szczególnie ważne w przypadku dzieci):

.....

.....

3. Rodzaje uszkodzeń:

☐ skaleczenia	☐ ślady nakłucia	☐ ślady ugryzienia
☐ otarcia naskórka	☐ siniaki	☐ krwawienia
☐ ślady oparzenia	☐ zwichnięcia	☐ złamania kości

4. Stan higieny:

Skóra:	☐ czysta	☐ brudna
	☐ wysuszona	☐ odmrożona
	☐ odparzona	☐ odleżyny
	☐ pieluszkowe zapalenie skóry	
Włosy:	☐ czyste	☐ brudne
	☐ wszawica	☐ łysienie/włosy powyrywane
	☐ ciemieniucha	

5. Inne objawy podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie/zaniedbania:

☐ strój brudny/nieadekwatny do pory roku	☐ waga/wzrost nieadekwatne do wieku
☐ rozwój nieadekwatny do wieku	☐ wyniszczenie organizmu
☐ odwodnienie	☐ ponawianie zgłoszeń do lekarza
☐ niekorzystanie z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby	
☐ niestosowanie się do wcześniejszych zaleceń lekarskich	

6. obrażenia i objawy spójne z wersją przedstawioną przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

TAK NIE

7. W przypadku dziecka obrażenia i objawy spójne również z wersją przedstawioną przez rodzica lub opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego:

TAK NIE

8. Konieczność przeprowadzenia konsultacji specjalistycznej:

TAK NIE

9. Podjęte leczenie:

- przyjęto na oddział szpitalny (jaki?) .....
- skierowano do szpitala (jakiego?) .....
- udzielono pomocy ambulatoryjnej odesłano do domu
- inne (jakie?) .....

10. Poinformowano o możliwości otrzymania zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z przemocą w rodzinie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 201, poz. 1334).

TAK NIE

11. Wydano zaświadczenie lekarskie:

TAK NIE

12. Wydano skierowanie na badanie lekarskie:

TAK NIE

13. Wydano zwolnienie lekarskie od pracy:

TAK NIE

XIX. PODJĘTE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

1. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

powiadomienie Policji

udzielenie pomocy socjalnej

udzielenie pomocy medycznej

(w przypadku przemocy seksualnej należy działać zgodnie z procedurą postępowania Policji i placówki medycznej)

inne (jakie?) .....

2. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, poprzez zapewnienie jej miejsca w placówce całodobowej:

specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie

ośrodka wsparcia

ośrodka interwencji kryzysowej

domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

szpitalu

innych (jakich?) .....

3. Działania zmierzające do udzielenia pomocy dzieciom

.....
.....
.....

4. Przekazanie informacji organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego

.....
.....
.....

5. Inne (jakie?)

.....
.....
.....

XX. WNIOSKI PRZEDSTAWICIELA PODMIOTU WYPEŁNIAJĄCEGO FORMULARZ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

XXI. DODATKOWE INFORMACJE

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis przedstawiciela podmiotu wypełniającego formularz „Niebieska Karta – A”)

.....
(data wpływu formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego)

NIEBIESKA KARTA – B

POUCZENIE DLA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

Co to jest przemoc w rodzinie?

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Kto może być ofiarą przemocy w rodzinie?

- współmałżonkowie
- partnerzy w związkach nieformalnych
- dzieci
- osoby starsze
- osoby niepełnosprawne

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie to:

Przemoc fizyczna:

- bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, parzenie, policzkowanie...

Przemoc psychiczna:

- wyśmiewanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi...

Przemoc seksualna:

- wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi...

Inny rodzaj zachowań:

- zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych...
- niszczenie rzeczy osobistych
- demolowanie mieszkania
- wnoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie
- pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb
- zmuszanie do picia alkoholu
- zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków

PAMIĘTAJ!!!

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest ofiarą przemocy ze strony osoby najbliższej, nie wstydź się prosić o pomoc. Prawo stoi po Twojej stronie!

Jeżeli doznajesz takich zachowań, powiadom:

- Policję, dzwoniąc na numer 997 lub 112,
- prokuraturę.

Policjant ma obowiązek:

- **zapewnienia bezpieczeństwa** (art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji – policjanci, wykonując czynności, mają prawo zatrzymywania sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego);
- **przekazania informacji o interweniujących policjantach** (stopień, imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki, w której pełnią służbę);
- **przekazania, na wniosek sądu lub prokuratury, dokumentacji policyjnej** jako dowodów w postępowaniu;
- **uczestniczenia, na wniosek sądu, jako świadkowie** w sprawie karnej.

Prokurator w toku postępowania przygotowawczego ma prawo do:

- oddania podejrzanego pod dozór Policji z zakazem kontaktowania się z pokrzywdzonym;
- oddania podejrzanego pod dozór Policji zamiast zastosowania tymczasowego aresztowania, pod warunkiem że oskarżony w wyznaczonym terminie opuści lokal zajmowany wspólnie z pokrzywdzonym oraz określi miejsce swojego pobytu;
- nakazania podejrzanemu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym — jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny — art. 207 k.k.;
- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób — art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- pozbawienie człowieka wolności — art. 189 k.k.;
- grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona — art. 190 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie — art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu — art. 191 k.k.;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody — art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności — art. 197 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego); /UWAGA! Przystępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zwałcenia współmałżonka!;
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała — art. 156 k.k.;
- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa — art. 157 § 1 i 2 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) — art. 209 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej — art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- niszczenie, uszkadzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku — art. 288 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny — art. 210 k.k.;
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru — art. 211 k.k.;
- obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania — art. 200 k.k.;
- rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju — art. 208 k.k.

Masz też prawo do złożenia na Policji lub w prokuraturze zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez osobę, która krzywdzi Ciebie i Twoją rodzinę.

PAMIĘTAJ!!!

Sprawca przemocy wobec bliskich, gdy czuje się bezkarny, prawdopodobnie nie zmieni się, będzie dalej stosował przemoc, bez względu na składane obietnice; następnym razem może być znacznie gorzej.

Jeżeli jednak zaufasz jego deklaracjom o zmianie zachowania wobec Ciebie/Twojej rodziny i zechcesz się wycofać, pamiętaj, że złożone przez Ciebie dotychczas zeznania nie będą mogły być wykorzystane przez prawne instytucje działające po to, aby Ci pomóc. Dlatego zanim podejmiesz taką decyzję, zastanów się i skonsultuj ją z psychologiem, terapeutą lub inną osobą pomagającą ofiarom przemocy w rodzinie, np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy rodzinie, ośrodku interwencji kryzysowej.

PAMIĘTAJ!!!

Zahamowanie przemocy w rodzinie jest możliwe – możesz z nią walczyć i uzyskać pomoc dla siebie i swoich bliskich.

Jak to możliwe?

Zrób dwa kroki:

1. Krok pierwszy – zanotuj przebieg zdarzenia (pamięć bywa zawodna):

Kto Cię skrzywdził? (imię i nazwisko) .....

Kim jest dla Ciebie sprawca przemocy w rodzinie? (Podać kto – mąż, żona, partner, partnerka, ojciec, matka, brat, siostra, syn, córka, inne) .....

Kiedy to się stało? data ..... godzina ..... miejsce .....

Na czym polegała przemoc? (awantura, krzyk, lżenie, bicie, kopanie, rzucanie sprzętami, niszczenie sprzętów, bicie dzieci, groźby pobicia, groźby zabicia, wyrzucanie z domu, inne – podać jakie?) .....

Kto widział, słyszał przebieg zdarzenia? .....

Kto interweniował? (imię i nazwisko policjanta, jego numer służbowy, jednostka) .....

Czy po raz pierwszy Policja interweniuje w Twoim domu w takiej sprawie?

TAK

NIE

Jak często dochodzi do przemocy w Twoim domu? (raz w miesiącu, raz na tydzień, częściej) .....

Kiedy to się wydarzyło poprzednim razem? .....

Czy przemoc w rodzinie towarzyszy picie alkoholu?

TAK

NIE

Czy zawsze krzywdzi Cię ten sam sprawca?

TAK

NIE

Czy sprawca był już karany sądownie za czyn podobny?

TAK

NIE

Czy wobec sprawcy sąd zastosował dozór kuratora sądowego?

TAK

NIE

2. Krok drugi – do kogo możesz zwrócić się o pomoc?

Czy kiedykolwiek korzystałeś/korzystałaś z pomocy instytucji lub organizacji obowiązanych do udzielania pomocy?

TAK

NIE

Jeżeli: „TAK”, to z pomocy jakich instytucji lub organizacji?

Jeżeli: „NIE”, to poniżej podajemy Ci nazwy instytucji i organizacji, z których pomocy możesz skorzystać i się do nich zwrócić:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – pomogą Ci w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – pomogą Ci w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej** – zapewnią schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.

